

I

(Ανακοινώσεις)

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΧΑΓΗΣ: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

(2005/C 53/01)

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαιώνει την προτεραιότητα που αποδίδει στην ανάπτυξη ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, ανταποκρινόμενο σε ένα βασικό μέλημα των λαών των κρατών που έχουν συνενωθεί στα πλαίσια της Ένωσης.

Κατά τα τελευταία έτη, η Ευρωπαϊκή Ένωση ενέτεινε το ρόλο της για τη διασφάλιση της αστυνομικής, της τελωνειακής και της δικαστικής συνεργασίας και για την ανάπτυξη συντονισμένης πολιτικής όσον αφορά το άσυλο, τη μετανάστευση και τους ελέγχους των εξωτερικών συνόρων. Η ανάπτυξη αυτή θα συνεχισθεί με την περαιτέρω παγίωση ενός κοινού χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης από τη Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 29 Οκτωβρίου 2004. Η Συνθήκη αυτή καθώς και οι προηγούμενες Συνθήκες του Μάαστριχτ, του Άμστερνταμ και της Νίκαιας δημιούργησαν προοδευτικά ένα κοινό νομικό πλαίσιο στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, και την ενσωμάτωση αυτού του τομέα πολιτικής σε άλλους τομείς πολιτικής της Ένωσης.

Μετά από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε, το 1999, η πολιτική της Ένωσης στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων αναπτύχθηκε στο πλαίσιο ενός γενικού προγράμματος. Παρά το γεγονός ότι δεν έχουν επιτευχθεί όλοι οι αρχικοί στόχοι, έχει σημειωθεί γενική και συντονισμένη πρόοδος. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν κατά την πρώτη πενταετία, τέθηκαν τα θεμέλια για μια κοινή πολιτική στον τομέα του ασύλου και της μετανάστευσης, προετοιμάστηκε η εναρμόνιση των συνοριακών ελέγχων, βελτιώθηκε η αστυνομική συνεργασία, και έχουν προχωρήσει οι προκαταρκτικές εργασίες για τη δικαστική συνεργασία με βάση την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων.

Η ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της έχει γίνει πιο επείγον ζήτημα, κυρίως ύστερα από τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 στις Ηνωμένες Πολιτείες και της 11ης Μαρτίου 2004 στη Μαδρίτη. Οι ευρωπαίοι πολίτες δικαίως ελπίζουν ότι, παράλληλα με την εξασφάλιση της τήρησης των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα υιοθετήσει αποτελεσματικότερη κοινή προσέγγιση για τα διασυνοριακά προβλήματα, όπως η παράνομη μετανάστευση, η εμπορία ανθρώπων και η οργανωμένη λαθραία μετανάστευση, η τρομοκρατία

και το οργανωμένο έγκλημα καθώς και για την πρόληψή τους. Κυρίως στον τομέα της ασφάλειας, ο συντονισμός και η συνοχή μεταξύ της εσωτερικής και της εξωτερικής διάστασης γίνονται ολοένα σημαντικότεροι και χρειάζεται να εξακολουθήσουν να επιδιώκονται με θέρμη.

Πέντε έτη μετά τη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε, είναι καιρός να τεθεί νέο θεματολόγιο ώστε να μπορέσει η Ένωση να στηριχτεί στα επιτεύγματα αυτά και να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις νέες προκλήσεις που θα παρουσιαστούν. Προς τούτο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε αυτό το νέο πολυετές πρόγραμμα, γνωστό ως Πρόγραμμα της Χάγης. Το πρόγραμμα αυτό αντισταθμίζει τις φιλοδοξίες που περιέχονται στη Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης και συμβάλλει στην προετοιμασία της Ένωσης για την έναρξη ισχύος του. Λαμβάνει υπόψη την αξιολόγηση της Επιτροπής⁽¹⁾ για την οποία εξέφρασε ικανοποίηση το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου 2004 καθώς και τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 14ης Οκτωβρίου⁽²⁾, ιδίως σε ό,τι αφορά τη μετάβαση στη λήψη αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία και τη διαδικασία συναπόφασης κατά το άρθρο 67 παρ. 2 της ΣΕΚ.

Στόχος του Προγράμματος της Χάγης είναι να βελτιωθεί η κοινή ικανότητα της Ένωσης και των κρατών μελών της να διασφαλίζουν θεμελιώδη δικαιώματα, στοιχειώδη δικονομικά εχέγγυα και πρόσβαση στη δικαιοσύνη, να παρέχουν προστασία σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης για τους Πρόσφυγες και με άλλες διεθνείς συνθήκες στα πρόσωπα που έχουν ανάγκη, να ρυθμίζουν τα μεταναστευτικά ρεύματα και να ελέγχουν τα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης, να καταπολεμούν το οργανωμένο διασυνοριακό έγκλημα και να καταστέλλουν την τρομοκρατική απειλή, να αξιοποιούν το δυναμικό της Ευρωπόλ και της Eurojust, να προωθούν περαιτέρω την αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων και πιστοποιητικών όσον αφορά αστικά και ποινικά ζητήματα και να εξαλείφουν τα νομικά και δικαστικά εμπόδια στις διαφορές σε αστικά και οικογενειακά θέματα οι οποίες έχουν διασυνοριακές συνέπειες. Ο στόχος αυτός πρέπει να επιτευχθεί προς όφελος των πολιτών μας μέσω της ανάπτυξης ενός κοινού συστήματος ασύλου και μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης στα δικαστήρια, της έμπρακτης αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας, της προσέγγισης των νομοθεσιών και της ανάπτυξης κοινών πολιτικών.

(¹) COM(2004) 401 τελικό.

(²) P6_TA-PROV (2004) 0022 A6-0010/2004.

Κεντρικό στοιχείο στο εγγύς μέλλον θα είναι η πρόληψη και η καταστολή της τρομοκρατίας. Μια κοινή προσέγγιση στον τομέα αυτό θα πρέπει να βασίζεται στην αρχή σύμφωνα με την οποία κατά την διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας, τα κράτη μέλη οφείλουν να συνεκτιμούν στο ακέραιο την ασφάλεια της Ένωσης ως ενιαίας οντότητας. Πέραν αυτού, θα ζητηθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να εγκρίνει το Δεκέμβριο του 2004 τη νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Ναρκωτικά για την περίοδο 2005-2012 η οποία θα προστεθεί στο εν λόγω πρόγραμμα.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θεωρεί ότι το κοινό εγχείρημα της ενίσχυσης του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης έχει ζωτική σημασία προκειμένου να εξασφαλισθεί η ύπαρξη ασφαλών κοινοτήτων, αμοιβαίας εμπιστοσύνης και κράτους δικαίου σε ολόκληρη την Ένωση. Κατόπιν τούτου, η ελευθερία, η δικαιοσύνη, ο έλεγχος στα εξωτερικά σύνορα, η εσωτερική ασφάλεια και η πρόληψη της τρομοκρατίας θα πρέπει να θεωρούνται ως αδιαχώριστες συνιστώσες στο πλαίσιο της Ένωσης στο σύνολό της. Ένα βέλτιστο επίπεδο προστασίας του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης απαιτεί πολυτομεακή και συνδυασμένη δράση τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο μεταξύ των αρμοδίων αρχών επιβολής του νόμου, ιδίως των αστυνομικών και των τελωνειακών αρχών και των αρχών φύλαξης των συνόρων.

Υπό το πρίσμα του Προγράμματος αυτού, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να παρουσιάσει το 2005 στο Συμβούλιο σχέδιο δράσης, στο οποίο οι στόχοι και οι προτεραιότητες του προγράμματος αυτού θα μετατρέπονται σε συγκεκριμένες ενέργειες. Το σχέδιο θα περιέχει χρονοδιάγραμμα υιοθέτησης και εφαρμογής όλων των δράσεων. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο να μεριμνήσει για την τήρηση του χρονοδιαγράμματος καθενός εκ των διαφόρων μέτρων. Η Επιτροπή καλείται να υποβάλει στο Συμβούλιο ετήσια έκθεση για την εφαρμογή του προγράμματος της Χάγης («πίνακα αποτελεσμάτων»).

II. ΓΕΝΙΚΟΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ

1. Γενικές αρχές

Στόχος του προγράμματος που εκτίθεται κατωτέρω είναι να ανταποκριθεί στην πρόκληση και στις προσδοκίες των πολιτών μας. Βασίζεται σε μια πραγματιστική προσέγγιση καθώς και στις διεξαγόμενες εργασίες στα πλαίσια του προγράμματος του Τάμπερε, στα σημερινά σχέδια δράσης και σε αξιολόγηση των μέτρων πρώτης γενιάς. Στηρίζεται επίσης στις γενικές αρχές της επικουρικότητας, της αναλογικότητας, της αλληλεγγύης και του σεβασμού των διαφόρων νομικών συστημάτων και παραδόσεων των κρατών μελών.

Η Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης (εφεξής «Συνταγματική Συνθήκη») χρησιμεύει ως κατευθυντήρια γραμμή για το επίπεδο φιλοδοξίας, αλλά οι υφιστάμενες Συνθήκες παρέχουν τη νομική βάση για την ανάληψη δράσης του Συμβουλίου μέχρις ότου τεθεί σε ισχύ η Συνταγματική Συνθήκη. Ως εκ τούτου, οι διάφοροι τομείς πολιτικής εξετάστηκαν για να διαπιστωθεί κατά πόσον θα μπορούσαν να αρχίσουν ήδη οι προπαρασκευαστικές εργασίες ή μελέτες, ούτως ώστε να μπορέσουν να ληφθούν τα μέτρα που προβλέπονται στη Συνταγματική Συνθήκη μόλις αυτή τεθεί σε ισχύ.

Τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως διασφαλίζονται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και από το Χάρτη Θεμελιωδών

Δικαιωμάτων στο Τμήμα II της Συνταγματικής Συνθήκης συμπεριλαμβανομένων των επεξηγηματικών σημειωμάτων, καθώς και από τη Σύμβαση της Γενεύης για τους Πρόσφυγες, πρέπει να γίνονται πλήρως σεβαστά. Ταυτόχρονα, το πρόγραμμα αποσκοπεί στην επίτευξη πραγματικής και σημαντικής προόδου για την ενίσχυση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και την προώθηση των κοινών πολιτικών προς όφελος του συνόλου των πολιτών μας.

2. Προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων

Η ενσωμάτωση του Χάρτη στη Συνταγματική Συνθήκη και η προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών θα δημιουργήσει, τόσο για την Ένωση όσο και για τα θεσμικά της όργανα, τη νομική υποχρέωση να μεριμνά ώστε, σε όλους τους τομείς δραστηριότητάς της, τα θεμελιώδη δικαιώματα να μην γίνονται απλώς σεβαστά αλλά και να προάγονται ενεργά.

Εν προκειμένω, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, υπενθυμίζοντας τη σταθερή του δέσμευση να αντιταχθεί σε κάθε μορφή ρατσισμού, αντισημιτισμού και ξενοφοβίας η οποία εκφράστηκε το Δεκέμβριο του 2003, χαιρετίζει την ανακοίνωση της Επιτροπής για την επέκταση της εντολής του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου των Φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας ώστε να μετατραπεί σε Οργανισμό Ανθρώπινων Δικαιωμάτων.

3. Εφαρμογή και αξιολόγηση

Η αξιολόγηση του προγράμματος του Τάμπερε ⁽¹⁾ στην οποία πρόβλεψε η Επιτροπή καταδεικνύει τη σαφή ανάγκη κατάλληλης και έγκαιρης εφαρμογής και αξιολόγησης κάθε είδους μέτρων στο χώρο της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης.

Είναι ζωτικής σημασίας να διαμορφώσει το Συμβούλιο το 2005 πρακτικές μεθόδους για τη διευκόλυνση της έγκαιρης εφαρμογής σε όλους τους τομείς πολιτικής: τα μέτρα που απαιτούν πόρους των εθνικών αρχών θα πρέπει να συνοδεύονται από τα κατάλληλα σχέδια για την εξασφάλιση αποτελεσματικότερης εφαρμογής, και η διάρκεια της περιόδου εφαρμογής θα πρέπει να συνδέεται στενότερα με την πολυπλοκότητα του εκάστοτε μέτρου. Η τακτική υποβολή εκθέσεων προόδου από την Επιτροπή στο Συμβούλιο κατά την περίοδο εφαρμογής αναμένεται ότι θα αποτελέσει κίνητρο για την ανάληψη δράσης στα κράτη μέλη.

Η αξιολόγηση της εφαρμογής καθώς και των επιπτώσεων όλων των μέτρων είναι, κατά τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ουσιαστικής σημασίας για την αποτελεσματικότητα της δράσης της Ένωσης. Οι αξιολογήσεις που θα αναληφθούν από 1ης Ιουλίου 2005 πρέπει να είναι συστηματικές, αντικειμενικές, αμερόληπτες και αποτελεσματικές, ενώ θα αποφεύγουν την πρόκληση υπερβολικού διοικητικού φόρτου για τις εθνικές αρχές και την Επιτροπή. Θα έχουν ως στόχο την εξέταση της αποτελεσματικότητας του μέτρου και την υποβολή προτάσεων για την επίλυση προβλημάτων που ανακύπτουν κατά την υλοποίηση και/ή την εφαρμογή του. Η Επιτροπή θα πρέπει να καταρτίζει ετήσια έκθεση αξιολόγησης των μέτρων την οποία θα υποβάλλει στο Συμβούλιο και με την οποία θα ενημερώνονται το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια.

⁽¹⁾ COM (2004) 401 τελικό.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλείται να εκπονήσει προτάσεις, που θα υποβληθούν μόλις τεθεί σε ισχύ η Συνταγματική Συνθήκη, σχετικά με το ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των εθνικών κοινοβουλίων στην αξιολόγηση των δραστηριοτήτων της Eurojust και στην εξέταση των δραστηριοτήτων της Ευρωπόλ.

4. Επισκόπηση

Δεδομένου ότι το πρόγραμμα θα εφαρμόζεται κατά τη διάρκεια περιόδου κατά την οποία θα τεθεί σε ισχύ η Συνταγματική Συνθήκη, κρίνεται ότι θα ήταν χρήσιμη η διεξαγωγή επισκόπησης. Προς τούτο, η Επιτροπή καλείται να υποβάλει έως την έναρξη ισχύος της Συνταγματικής Συνθήκης (1η Νοεμβρίου 2006) έκθεση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σχετικά με την πρόοδο που θα έχει σημειωθεί και να προτείνει τις απαιτούμενες προσθήκες στο πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη τη μεταβολή της νομικής βάσης λόγω της έναρξης ισχύος της.

III. ΕΙΔΙΚΟΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ

1. Ενίσχυση της ελευθερίας

1.1. Ιθαγένεια της Ένωσης

Το δικαίωμα όλων των πολιτών της ΕΕ να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών είναι το κεντρικό δικαίωμα της ιθαγένειας της Ένωσης. Η σημασία της ιθαγένειας της Ένωσης στην πράξη θα ενισχυθεί με την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας 2004/38⁽¹⁾, η οποία κωδικοποιεί την κοινοτική νομοθεσία στον τομέα αυτό, την αποσαφηνίζει και την απλουστεύει. Η Επιτροπή καλείται να υποβάλει το 2008 έκθεση στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο που θα συνοδεύεται από προτάσεις, εάν κρίνεται απαραίτητο, που θα επιτρέπουν στους πολίτες της ΕΕ να κυκλοφορούν εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπό τους ίδιους όρους υπό τους οποίους οι πολίτες ενός κράτους μέλους κυκλοφορούν ή αλλάζουν τόπο διαμονής στη χώρα τους, σύμφωνα με καθιερωμένες αρχές του κοινοτικού δικαίου.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παρακινεί τα όργανα της Ένωσης, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, να διατηρούν ανοικτό, διαφανή και τακτικό διάλογο με αντιπροσωπευτικές ενώσεις και την κοινωνία των πολιτών και να προάγουν και να διευκολύνουν τη συμμετοχή των πολιτών στη δημόσια ζωή. Ειδικότερα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στην καταπολέμηση του αντισημιτισμού, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

⁽¹⁾ Οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ. ΕΕ L 158 της 30.4.2004, σ. 77.

1.2. Άσυλο, πολιτική μετανάστευσης και πολιτική συνόρων

Οι διεθνείς μεταναστευτικές ροές θα συνεχισθούν. Απαιτείται μια συνολική προσέγγιση, που θα περιλαμβάνει όλα τα στάδια της μετανάστευσης όσον αφορά τα γενεσιουργά αίτια της μετανάστευσης, τις πολιτικές εισόδου και εισδοχής και τις πολιτικές ένταξης και επιστροφής.

Για τη διαμόρφωση μιας τέτοιας προσέγγισης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παροτρύνει το Συμβούλιο, τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να επιδιώξουν συντονισμένες, ισχυρές και ουσιαστικές σχέσεις εργασίας των αρμοδίων για την πολιτική μετανάστευσης και ασύλου με τους αρμόδιους για άλλους τομείς πολιτικής που άπτονται των τομέων αυτών.

Η συντελούμενη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα του ασύλου και της μετανάστευσης θα πρέπει να βασίζεται σε μια κοινή ανάλυση των μεταναστευτικών φαινομένων σε όλες τους τις πτυχές. Η ενίσχυση της συλλογής, της παροχής, της ανταλλαγής και της αποτελεσματικής χρήσης ενημερωμένων πληροφοριών και στοιχείων όσον αφορά όλες τις σχετικές μεταναστευτικές εξελίξεις είναι καίριας σημασίας.

Η δεύτερη φάση της ανάπτυξης κοινής πολιτικής στον τομέα του ασύλου, της μετανάστευσης και των συνόρων άρχισε την 1η Μαΐου 2004. Θα πρέπει να βασίζεται στην αλληλεγγύη και τη δίκαιη ανάληψη ευθυνών συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών επιπτώσεων της και της στενότερης πρακτικής συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών, της τεχνικής βοήθειας, εκπαίδευσης και ανταλλαγής πληροφοριών, της παρακολούθησης της κατάλληλης και έγκαιρης υλοποίησης και εφαρμογής πράξεων καθώς και της περαιτέρω εναρμόνισης της νομοθεσίας.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη την αξιολόγηση της Επιτροπής και τις ισχυρές απόψεις που εξέφρασε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στη σύστασή⁽²⁾ του, καλεί το Συμβούλιο να εκδώσει απόφαση με βάση το άρθρο 67 παρ. 2 ΣΕΚ, αμέσως μετά από την τυπική διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το αργότερο μέχρι την 1η Απριλίου 2005, για την εφαρμογή της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 251 ΣΕΚ σε όλα τα μέτρα του Τίτλου IV προκειμένου να ενισχυθεί η ελευθερία, με την επιφύλαξη της Συνθήκης της Νίκαιας, πλην της νόμιμης μετανάστευσης.

1.3. Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου

Στόχοι του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, στη δεύτερη φάση του, θα είναι η θέσπιση κοινής διαδικασίας ασύλου και ενιαίου καθεστώτος για τα άτομα στα οποία χορηγείται άσυλο ή επικουρική προστασία. Θα βασίζεται στην πλήρη και άνευ αποκλεισμών εφαρμογή της Σύμβασης της Γενεύης για τους Πρόσφυγες, καθώς και άλλων σχετικών Συνθηκών, και θα ερείδεται σε διεξοδική και πλήρη αξιολόγηση των νομικών πράξεων οι οποίες θα έχουν εκδοθεί στην πρώτη φάση.

⁽²⁾ P6_TA-PROV (2004) 0022 A6-0010/2004.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παροτρύνει τα κράτη μέλη να υλοποιήσουν πλήρως και αμελλητί την πρώτη φάση. Εν προκειμένω, το Συμβούλιο αναμένεται ότι θα εκδώσει ομόφωνα, σύμφωνα με το άρθρο 67 παρ. 5 ΣΕΚ, την οδηγία σχετικά με τις διαδικασίες ασύλου το συντομότερο δυνατό. Η Επιτροπή καλείται να ολοκληρώσει την αξιολόγηση των νομικών πράξεων της πρώτης φάσης κατά το 2007 και να υποβάλει τις πράξεις και τα μέτρα της δεύτερης φάσης στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προκειμένου να εκδοθούν πριν από τα τέλη του 2010. Στο πλαίσιο αυτό, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να υποβάλει μελέτη σχετικά με τη σκοπιμότητα, τις δυνατότητες και τις δυσκολίες, καθώς και τις νομικές και πρακτικές επιπτώσεις της από κοινού διεκπεραίωσης των αιτήσεων ασύλου εντός της Ένωσης. Επίσης, μια χωριστή μελέτη, που θα πραγματοποιηθεί σε στενή συνεννόηση με την Υπάτη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, θα εξετάζει τα πλεονεκτήματα, τη σκοπιμότητα και το εφικτό της από κοινού διεκπεραίωσης των αιτήσεων ασύλου εκτός της επικράτειας της Ένωσης, συμπληρωματικά προς το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου και τηρουμένων των σχετικών διεθνών προτύπων.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή να δημιουργήσουν το 2005 τις δέουσες δομές στις οποίες θα συμμετέχουν οι υπηρεσίες των κρατών μελών στον τομέα του ασύλου με σκοπό τη διευκόλυνση της συλλογικής συνεργασίας. Έτσι, τα κράτη μέλη θα επικουρούνται, μεταξύ άλλων, ώστε να καταλήξουν σε μια ενιαία διαδικασία για την αξιολόγηση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, να προβαίνουν από κοινού στη συγκέντρωση, την εκτίμηση και την αξιοποίηση πληροφοριών όσον αφορά τις χώρες καταγωγής και να αντιμετωπίζουν ειδικές πιέσεις επί των συστημάτων ασύλου και των ικανοτήτων υποδοχής που προκύπτουν, μεταξύ άλλων, από τη γεωγραφική τους θέση. Αφού θεσπισθεί μια κοινή διαδικασία ασύλου, οι δομές αυτές θα πρέπει να μετατραπούν, βάσει αξιολόγησης, σε ευρωπαϊκό γραφείο παροχής στήριξης σε όλες τις μορφές συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών που αφορά το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για τη σύσταση του νέου Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους Πρόσφυγες για την περίοδο 2005-2010 και υπογραμμίζει την επείγουσα ανάγκη να διατηρήσουν τα κράτη μέλη κατάλληλα συστήματα ασύλου και ικανότητες υποδοχής μέχρις ότου θεσπισθεί κοινή διαδικασία ασύλου. Καλεί την Επιτροπή να δεσμεύσει υφιστάμενα κοινοτικά κονδύλια για τη στήριξη των κρατών μελών κατά τη διεκπεραίωση αιτήσεων ασύλου και κατά την υποδοχή κατηγοριών υπηκόων τρίτων χωρών. Καλεί το Συμβούλιο να ορίσει τις κατηγορίες αυτές με βάση πρόταση που θα υποβάλει η Επιτροπή το 2005.

1.4. Νόμιμη μετανάστευση και καταπολέμηση της παράνομης απασχόλησης

Η νόμιμη μετανάστευση θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της οικονομίας που βασίζεται στη γνώση στην Ευρώπη και στην προαγωγή της οικονομικής ανάπτυξης και θα συμβάλει κατ' αυτόν τον τρόπο στην υλοποίηση της στρατηγικής της Λισαβώνας. Μπορεί επίσης να διαδραματίσει κάποιο ρόλο στις εταιρικές σχέσεις με τρίτες χώρες.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει ότι ο καθορισμός του αριθμού μεταναστών εργαζομένων προς εισδοχή εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη το αποτέλεσμα των συζητήσεων για την Πράσινη Βίβλο για την εργασιακή μετανάστευση, τις βέλτιστες πρακτικές στα κράτη μέλη και την αρμοδιότητά του για την υλοποίηση της στρατηγικής της Λισαβώνας, καλεί την Επιτροπή να υποβάλει σχέδιο στρατηγικής για τη νόμιμη μετανάστευση, στο οποίο να περιλαμβάνονται διαδικασίες εισδοχής ικανές να ανταποκρίνονται ταχέως στις κυμαινόμενες ανάγκες του μεταναστευτικού εργατικού δυναμικού της αγοράς εργασίας, πριν από τα τέλη του 2005.

Δεδομένου ότι η παραοικονομία και η παράνομη απασχόληση μπορούν να ενεργήσουν ως παράγοντες έλξης της παράνομης μετανάστευσης και να οδηγήσουν σε εκμετάλλευση, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη να επιδιώξουν την επίτευξη των στόχων μείωσης της παραοικονομίας που ορίζονται στην ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση.

1.5. Ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών

Η επιτυχής ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών και των κατιόντων τους που διαμένουν νόμιμα συμβάλλει θετικά στη σταθερότητα και τη συνοχή των κοινωνιών μας. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού, είναι απαραίτητο να αναπτυχθούν αποτελεσματικές πολιτικές και να αποτραπεί η απομόνωση ορισμένων ομάδων. Ως εκ τούτου είναι καίριας σημασίας η διαμόρφωση μιας συνολικής προσέγγισης με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ενωσιακό επίπεδο.

Μολονότι αναγνωρίζει την πρόοδο που έχει ήδη σημειωθεί όσον αφορά τη δίκαιη μεταχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζητά τη δημιουργία ίσων ευκαιριών για την πλήρη συμμετοχή στην κοινωνία. Πρέπει να επιδιωχθεί ενεργά η εξάλειψη των εμποδίων για την ένταξη.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει την ανάγκη στενότερου συντονισμού των εθνικών πολιτικών ένταξης και των πρωτοβουλιών της ΕΕ στον τομέα αυτό. Εν προκειμένω, θα πρέπει να καθορισθούν οι κοινές βασικές αρχές στις οποίες στηρίζεται ένα συνεκτικό ευρωπαϊκό πλαίσιο για την ένταξη.

Οι αρχές αυτές, που συνδέουν όλους τους τομείς πολιτικής που σχετίζονται με την ένταξη, θα πρέπει να περιλαμβάνουν τουλάχιστον τις ακόλουθες πτυχές.

Η ένταξη:

- είναι μια συνεχής, αμφίδρομη διαδικασία στην οποία συμμετέχουν αφενός οι νομίμως διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών και αφετέρου η κοινωνία υποδοχής·
- περιλαμβάνει, αλλά όχι μόνον, μια πολιτική κατά των διακρίσεων·
- συνεπάγεται το σεβασμό των βασικών αξιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων·
- απαιτεί βασικές δεξιότητες για τη συμμετοχή στην κοινωνία·

- βασίζεται στις συχνές επαφές και τον διαπολιτισμικό διάλογο μεταξύ όλων των μελών της κοινωνίας στα πλαίσια κοινών φόρουμ και δραστηριοτήτων με σκοπό τη βελτίωση της αμοιβαίας κατανόησης·
- καλύπτει ευρύ φάσμα τομέων πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της απασχόλησης και της εκπαίδευσης.

Ένα πλαίσιο, που θα βασίζεται στις εν λόγω κοινές βασικές αρχές, θα αποτελέσει το θεμέλιο για την ανάληψη μελλοντικών πρωτοβουλιών στην ΕΕ, που θα στηρίζονται σε σαφείς στόχους και μέσα αξιολόγησης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη, το Συμβούλιο και την Επιτροπή να προωθήσουν τη διαδρωτική ανταλλαγή πείρας και πληροφοριών σχετικά με την ένταξη, που θα υποστηρίζεται με την κατάρτιση ευρέως προσεγγισμένης ιστοσελίδας στο Διαδίκτυο.

1.6. Η εξωτερική διάσταση του ασύλου και της μετανάστευσης

1.6.1. Σύμπραξη με τρίτες χώρες

Το άσυλο και η μετανάστευση είναι ως εκ της φύσεώς τους διεθνή ζητήματα. Η πολιτική της ΕΕ θα πρέπει να έχει ως στόχο να βοηθήσει τις τρίτες χώρες, σε πλήρη σύμπραξη, χρησιμοποιώντας όπου υπάρχουν υφιστάμενα κοινοτικά κονδύλια, στις προσπάθειές τους για να βελτιώσουν την ικανότητα που διαθέτουν για τη διαχείριση της μετανάστευσης και την προστασία των προσφύγων, την πρόληψη και την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, την ενημέρωση για νόμιμους διαύλους μετανάστευσης, την επίλυση προσφυγικών καταστάσεων με την παροχή καλύτερης πρόσβασης σε βιώσιμες λύσεις, τη δημιουργία ικανότητας ελέγχου των συνόρων, την ενίσχυση της ασφάλειας των εγγράφων και την αντιμετώπιση του προβλήματος της επιστροφής.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναγνωρίζει ότι η ανεπαρκής διαχείριση μεταναστευτικών ροών μπορεί να οδηγήσει σε ανθρωπιστικές καταστροφές. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιθυμεί να εκφράσει τη βαθύτατη ανησυχία του για τις ανθρωπίνες τραγωδίες που σημειώνονται στη Μεσόγειο λόγω προσπαθειών παράνομης εισόδου στην ΕΕ. Καλεί όλα τα κράτη να εντείνουν τη συνεργασία τους για την πρόληψη περαιτέρω θανάτων.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή να συνεχίσουν τη διαδικασία της πλήρους ένταξης της μετανάστευσης στις υπάρχουσες και τις μελλοντικές σχέσεις της ΕΕ με τρίτες χώρες. Καλεί την Επιτροπή να ολοκληρώσει την ενσωμάτωση της μετανάστευσης στα έγγραφα ανά χώρα και περιφερειακής στρατηγικής για όλες τις σχετικές τρίτες χώρες μέχρι την άνοιξη του 2005.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναγνωρίζει ότι η ΕΕ πρέπει να συμβάλει, με πνεύμα συνυπευθυνότητας, σε ένα πλέον προσιτό, δίκαιο και αποτελεσματικό σύστημα διεθνούς προστασίας σε σύμπραξη με τρίτες χώρες, και να παράσχει πρόσβαση στην προστασία και βιώσιμες λύσεις το νωρίτερο δυνατόν. Οι χώρες σε περιοχές καταγωγής και διέλευσης θα ενδιααρυνθούν στις προσπάθειές τους προκειμένου

να ενισχύσουν την ικανότητα προστασίας των προσφύγων. Στη συνάρτηση αυτή, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί όλες τις τρίτες χώρες να προσχωρήσουν και να τηρούν τη Σύμβαση της Γενεύης για τους Πρόσφυγες.

1.6.2. Σύμπραξη με χώρες και περιοχές καταγωγής

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για την ανακίνηση της Επιτροπής σχετικά με τη βελτίωση της πρόσβασης σε βιώσιμες λύσεις⁽¹⁾ και καλεί την Επιτροπή να εκπονήσει ενωσιακά περιφερειακά προγράμματα προστασίας σε σύμπραξη με τις ενδιαφερόμενες τρίτες χώρες και σε στενή διαβούλευση και συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία των ΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR). Τα προγράμματα αυτά θα βασισθούν στην πείρα που θα αποκτηθεί από πιλοτικά προγράμματα προστασίας που θα δρομολογηθούν πριν από τα τέλη του 2005. Τα προγράμματα αυτά θα περιλαμβάνουν ευρύ φάσμα συναφών μέσων, που θα είναι κατά κύριο λόγο εστιασμένα στη δημιουργία υποδομών, καθώς και κοινό πρόγραμμα επανεγκατάστασης για τα κράτη μέλη που επιθυμούν να συμμετάσχουν σε ένα τέτοιο πρόγραμμα.

Οι πολιτικές που διασυνδέουν μετανάστευση, αναπτυξιακή συνεργασία και ανθρωπιστική βοήθεια θα πρέπει να διαθέτουν συνοχή και να αναπτύσσονται με σύμπραξη και διάλογο με χώρες και περιοχές καταγωγής. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για την ήδη σημειωθείσα πρόοδο, καλεί το Συμβούλιο να αναπτύξει τις πολιτικές αυτές, με ιδιαίτερη έμφαση στα γενεσιουργά αίτια, τους παράγοντες που ωθούν στη μετανάστευση και τη μείωση της φτώχειας, και παρακινεί την Επιτροπή να υποβάλει συγκεκριμένες και προσεκτικά εκπονημένες προτάσεις το αργότερο μέχρι την άνοιξη του 2005.

1.6.3. Σύμπραξη με χώρες και περιοχές διέλευσης

Όσον αφορά τις χώρες διέλευσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει την ανάγκη εντατικοποιημένης συνεργασίας και δημιουργίας υποδομών, τόσο στα νότια όσο και στα ανατολικά σύνορα της ΕΕ, προκειμένου να μπορούν οι χώρες αυτές να διαχειρίζονται καλύτερα τη μετανάστευση και να παρέχουν κατάλληλη προστασία στους πρόσφυγες. Θα παρασχεθεί στήριξη για τη δημιουργία υποδομών σε εθνικά συστήματα ασύλου, για τον έλεγχο των συνόρων και για την ευρύτερη συνεργασία σε θέματα μετανάστευσης στις χώρες που επιδεικνύουν ειλικρινή δέσμευση στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων τους δυνάμει της Σύμβασης της Γενεύης για τους Πρόσφυγες.

Η πρόταση κανονισμού για τη σύσταση Ευρωπαϊκού Μένου Γειτονίας και Εταιρικής σχέσης⁽²⁾ παρέχει ένα στρατηγικό πλαίσιο για την εντατικοποίηση της συνεργασίας και του διαλόγου με τις γειτονικές χώρες, μεταξύ άλλων γύρω από τη λεκάνη της Μεσογείου, σχετικά με το άσυλο και τη μετανάστευση, και για τη δρομολόγηση νέων μέτρων. Εν προκειμένω, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζητά να του υποβληθεί έκθεση σχετικά με την πρόοδο και σχετικά με τα επιτεύγματα, πριν από τα τέλη του 2005.

⁽¹⁾ COM(2004) 410 τελικό.

⁽²⁾ COM(2004) 628 τελικό.

1.6.4. Πολιτική επιστροφής και επανεισδοχής

Οι μετανάστες που δεν έχουν ή δεν έχουν πλέον το δικαίωμα να παραμείνουν νομίμως στην ΕΕ πρέπει να επιστρέφουν οικειοθελώς ή, αν χρειάζεται, υποχρεωτικώς. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζητά την εκπόνηση, πάνω σε κοινά πρότυπα, μιας αποτελεσματικής πολιτικής απομάκρυνσης και επαναπατρισμού ατόμων που θα επαναπατρίζονται με ανθρωπινό τρόπο και με πλήρη σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειάς τους.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θεωρεί ότι είναι ουσιαστικής σημασίας να αρχίσει το Συμβούλιο, κατά τις αρχές του 2005, συζητήσεις σχετικά με τους στοιχειώδεις κανόνες για τις διαδικασίες επιστροφής στους οποίους θα περιλαμβάνονται στοιχειώδεις κανόνες για την στήριξη αποτελεσματικών εθνικών προσπαθειών απομάκρυνσης. Στις προτάσεις θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη ειδικά μελήματα όσον αφορά τη διαφύλαξη της δημόσιας τάξης και της ασφάλειας. Είναι απαραίτητη μια συνεκτική προσέγγιση μεταξύ της πολιτικής επιστροφών και όλων των άλλων πτυχών των εξωτερικών σχέσεων της Κοινότητας με τρίτες χώρες, όπως επίσης πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στο πρόβλημα των υπηκόων αυτών των τρίτων χωρών που δεν είναι κάτοχοι διαβατηρίων ή άλλων εγγράφων ταυτότητας.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο απευθύνει έκκληση για:

- στενότερη συνεργασία με αμοιβαία τεχνική συνδρομή,
- τη δρομολόγηση της προπαρασκευαστικής φάσης για ένα ευρωπαϊκό ταμείο επιστροφών,
- κοινά ολοκληρωμένα προγράμματα επιστροφής ανά χώρα και ανά περιοχή,
- τη δημιουργία ευρωπαϊκού ταμείου επιστροφών μέχρι το 2007, λαμβάνοντας υπόψη την αξιολόγηση της προπαρασκευαστικής φάσης,
- την έγκαιρη σύναψη κοινοτικών συμφωνιών επανεισδοχής,
- τον ταχύ διορισμό από την Επιτροπή ενός Ειδικού Αντιπροσώπου για μια κοινή πολιτική επανεισδοχής.

1.7. Διαχείριση μεταναστευτικών ρευμάτων

1.7.1. Συνοριακοί έλεγχοι και καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει τη σημασία της ταχείας κατάργησης των ελέγχων των εσωτερικών συνόρων, της περαιτέρω βαθμιαίας καθιέρωσης του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων και της ενίσχυσης των ελέγχων και της επιτήρησης των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης. Στη συνάρτηση αυτή υπογραμμίσθηκε η ανάγκη αλληλεγγύης και δίκαιας κατανομής των ευθυνών καθώς και των οικονομικών επιπτώσεων μεταξύ των κρατών μελών.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παρακινεί το Συμβούλιο, την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να λάβουν όλα τα απαιτούμενα μέτρα ώστε να μπορέσουν να καταργηθούν οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα το συντομότερο δυνατόν, εφόσον έχουν εκπληρωθεί όλες οι απαιτήσεις για την εφαρμογή του κεκτημένου Σένγκεν και αφού έχει καταστεί λειτουργικό το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS II) το 2007. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού, η αξιολόγηση της εφαρμογής του σχετικού μη SIS II κεκτημένου θα αρχίσει το πρώτο εξάμηνο του 2006.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για την εγκαθίδρυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα, την 1η Μαΐου 2005. Καλεί την Επιτροπή να υποβάλει αξιολόγηση του Οργανισμού στο Συμβούλιο πριν από τα τέλη του 2007. Η αξιολόγηση θα πρέπει να περιλαμβάνει ανασκόπηση των καθηκόντων του Οργανισμού καθώς και εκτίμηση του κατά πόσον ο Οργανισμός θα πρέπει να ασχολείται και με άλλες πτυχές της διαχείρισης των συνόρων, συμπεριλαμβανομένης της ενισχυμένης συνεργασίας με τελωνειακές υπηρεσίες και λοιπές αρμόδιες αρχές για θέματα ασφαλείας εμπορευμάτων.

Ο έλεγχος και η επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων εμπίπτει στη σφαίρα καθηκόντων των εθνικών συνοριακών αρχών. Ωστόσο, προκειμένου να παρασχεθεί στήριξη στα κράτη μέλη όσον αφορά τις ειδικές απαιτήσεις ελέγχου και επιτήρησης μακρών ή δυσχερών τμημάτων των εξωτερικών συνόρων, και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν ειδικές και απρόβλεπτες περιστάσεις λόγω εκτάκτων μεταναστευτικών πιέσεων στα σύνορα αυτά, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο:

- καλεί το Συμβούλιο να δημιουργήσει ομάδες εθνικών εμπειρογνομώνων οι οποίες θα μπορούν να παρέχουν ταχεία τεχνική και επιχειρησιακή συνδρομή στα κράτη μέλη που την ζητούν, μετά από κατάλληλη ανάλυση κινδύνων από τον Οργανισμό Διαχείρισης των Συνόρων και δρώντας στα πλαίσιά του, με βάση πρόταση της Επιτροπής σχετικά με τις κατάλληλες εξουσίες και τη χρηματοδότηση των ομάδων αυτών, η οποία θα υποβληθεί το 2005·
- καλεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή να συστήσουν το αργότερο μέχρι τα τέλη του 2006 κοινοτικό ταμείο διαχείρισης των συνόρων·
- καλεί την Επιτροπή, να υποβάλει, μόλις ολοκληρωθεί η εξέλιξη των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, πρόταση για τη συμπλήρωση του υφισταμένου μηχανισμού αξιολόγησης Σένγκεν με εποπτικό μηχανισμό που θα διασφαλίζει την πλήρη εμπλοκή των εμπειρογνομώνων των κρατών μελών, καθώς και αιφνιδιαστικές επιθεωρήσεις.

Στην επανεξέταση των καθηκόντων του υπό μελέτη Οργανισμού, και δη στην αξιολόγηση της λειτουργίας των ομάδων εθνικών εμπειρογνομώνων, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται η σκοπιμότητα τη δημιουργίας ευρωπαϊκού συστήματος συνοριακών φρουρών.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη να βελτιώσουν τις κοινές τους αναλύσεις όσον αφορά τις μεταναστευτικές διαδρομές και τις πρακτικές λαθρεμπορίου και εμπορίας ανθρώπων, καθώς και όσον αφορά εγκληματικά δίκτυα ενεργά στον τομέα αυτόν, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του Οργανισμού Διαχείρισης των Συνόρων και σε στενή συνεργασία με την Ευρωπόλ και την Eurojust. Καλεί επίσης το Συμβούλιο και την Επιτροπή να μεριμνήσουν για τη σταθερή εγκαθίδρυση δικτύων μεταναστευτικών συνδέσμων σε σχετικές τρίτες χώρες. Εν προκειμένω, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θεωρεί ευπρόσδεκτη κάθε πρωτοβουλία κρατών μελών για εθελοντική συνεργασία στη θάλασσα, και δη για επιχειρήσεις διάσωσης σύμφωνα με την εθνική και διεθνή νομοθεσία, η οποία θα συμπεριλαμβάνει ενδεχομένως τη μελλοντική συνεργασία με τρίτες χώρες.

Προκειμένου να καταρτισθούν κοινά πρότυπα, βέλτιστες πρακτικές και μηχανισμοί για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή να εκπονήσουν σχετικό σχέδιο το 2005.

1.7.2. Συστήματα βιομετρίας και πληροφοριών

Η διαχείριση μεταναστευτικών ροών, καθώς και η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, θα πρέπει να ενισχυθεί με τη θέσπιση αδιάλειπτης σειράς μέτρων ασφαλείας που συνδέουν αποτελεσματικά τις διαδικασίες αίτησης θεώρησης με τις διαδικασίες εισόδου και εξόδου στα σημεία διέλευσης των εξωτερικών συνόρων. Τα μέτρα αυτά είναι σημαντικά και για την πρόληψη και τον έλεγχο του εγκλήματος, και ειδικότερα της τρομοκρατίας. Για να επιτευχθεί αυτό, απαιτούνται μια συνεκτική προσέγγιση και εναρμονισμένες λύσεις στην ΕΕ όσον αφορά τα βιομετρικά αναγνωριστικά στοιχεία και τα βιομετρικά δεδομένα.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο να εξετάσει τον τρόπο μεγιστοποίησης της αποτελεσματικότητας και της διαλειτουργικότητας των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης και τη βελτίωση των συνολικών ελέγχων καθώς και τη διαχείριση των συστημάτων αυτών με βάση ανακοίνωση της Επιτροπής για τη διαλειτουργικότητα μεταξύ του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (SIS II), του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS) και του EURODAC, η οποία θα εκδοθεί το 2005, λαμβάνοντας υπόψη ότι πρέπει να επιτευχθεί η ορθή ισορροπία μεταξύ των στόχων επιβολής του νόμου και της διασφάλισης των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο, την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για την ενσωμάτωση, αμελλητί, βιομετρικών αναγνωριστικών στοιχείων στα ταξιδιωτικά έγγραφα, στις θεωρήσεις, στις άδειες διαμονής, στα διαβατήρια των πολιτών της ΕΕ και στα συστήματα πληροφοριών και να είναι έτοιμοι να καταρτίσουν στοιχειώδη πρότυπα για τα δελτία εθνικής ταυτότητας, λαμβάνοντας υπόψη τα πρότυπα της ΔΟΠΑ.

1.7.3. Πολιτική θεωρήσεων

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει την ανάγκη περαιτέρω ανάπτυξης της κοινής πολιτικής θεωρήσεων ως μέρους ενός πολυεπίπεδου συστήματος με στόχο τη διευκόλυνση των νόμιμων ταξιδιών και την αντιμετώπιση της λαθρομετανάστευσης μέσω της περαιτέρω εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών και των πρακτικών διεκπεραίωσης των τοπικών προξενικών αποστολών. Θα πρέπει να εγκαθιδρυθούν, μακροπροθέσμως, κοινά γραφεία θεωρήσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις συζητήσεις σχετικά με την καθιέρωση Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρετίζει τις πρωτοβουλίες ορισμένων κρατών τα οποία, σε εθελοντική βάση, συνεργάζονται χρησιμοποιώντας κοινό προσωπικό και υλικά μέσα για την έκδοση θεωρήσεων.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο:

- καλεί την Επιτροπή, σε μια πρώτη φάση, να προτείνει τις απαιτούμενες τροποποιήσεις για την περαιτέρω ενίσχυση των πολιτικών για τις θεωρήσεις και να υποβάλει το 2005 πρόταση για την εγκαθίδρυση κοινών κέντρων υποβολής αιτήσεων, εστιάζοντας μεταξύ άλλων σε πιθανές συνέργιες για την ανάπτυξη του VIS, να αναθεωρήσει την Κοινή Προξενική Εγκύκλιο και να υποβάλει την κατάλληλη πρόταση το αργότερο μέχρι τις αρχές του 2006·
- υπογραμμίζει τη σκοπιμότητα της ταχείας υλοποίησης του VIS με αφετηρία την ενσωμάτωση, μεταξύ άλλων, αλφαριθμητικών δεδομένων και φωτογραφιών μέχρι τα τέλη του 2006 και βιομετρικών στοιχείων μέχρι τα τέλη του 2007 το αργότερο·
- καλεί την Επιτροπή να υποβάλει χωρίς καθυστέρηση την απαραίτητη πρόταση ώστε να τηρηθεί το χρονοδιάγραμμα που έχει συμφωνηθεί για την υλοποίηση του VIS·
- καλεί την Επιτροπή να συνεχίσει τις προσπάθειές της ώστε να διασφαλίσει ότι, το συντομότερο δυνατόν, οι πολίτες όλων των κρατών μελών θα μπορούν να ταξιδεύουν χωρίς θεώρηση μικρής διάρκειας σε όλες τις τρίτες χώρες οι υπήκοοι των οποίων μπορούν να ταξιδεύουν προς την ΕΕ χωρίς θεώρηση·
- καλεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή να εξετάσουν, με σκοπό την ανάπτυξη κοινής προσέγγισης, κατά πόσον, στα πλαίσια της ενωσιακής πολιτικής επανεισδοχής, θα πρέπει να διευκολυνθεί, κατά περίπτωση, η έκδοση θεωρήσεων μικρής διάρκειας για υπηκόους τρίτων χωρών, όπου είναι δυνατόν και σε βάση αμοιβαιότητας, στα πλαίσια μιας πραγματικής σύμπραξης στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων που σχετίζονται με τη μετανάστευση.

2. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

2.1. Βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι πεπεισμένο ότι για την ενίσχυση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης απαιτείται μια καινοτόμα προσέγγιση της διασυνοριακής ανταλλαγής πληροφοριών όσον αφορά την επιβολή του νόμου. Θα πρέπει να είναι πλέον άνευ αντικειμένου το απλό γεγονός ότι οι πληροφορίες διασχίζονται τα σύνορα.

Από 1ης Ιανουαρίου 2008, οι ανταλλαγές τέτοιων πληροφοριών θα πρέπει να διέπονται από τους όρους που παρατίθενται κατωτέρω όσον αφορά την αρχή της διαθεσιμότητας, πράγμα που σημαίνει ότι, σε ολόκληρη την Ένωση, ένας υπάλληλος κράτους μέλους αρμόδιος για την επιβολή του νόμου, ο οποίος χρειάζεται πληροφορίες προκειμένου να εκτελέσει τα καθήκοντά του, μπορεί να τις λαμβάνει από ένα άλλο κράτος μέλος και ότι η υπηρεσία επιβολής του νόμου στο άλλο κράτος μέλος που κατέχει τις πληροφορίες αυτές, θα τις παρέχει για το σκοπό που έχει δηλωθεί, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της εν εξελίξει έρευνας στο κράτος αυτό.

Με την επιφύλαξη των διεξαγόμενων εργασιών⁽¹⁾, η Επιτροπή καλείται να υποβάλει προτάσεις το αργότερο μέχρι τα τέλη του 2005 για την εφαρμογή της αρχής της διαθεσιμότητας, στις οποίες θα πρέπει να τηρούνται αυστηρά οι ακόλουθες βασικές προϋποθέσεις:

- η ανταλλαγή μπορεί να γίνεται μόνον για την εκτέλεση νομικών καθηκόντων·
- πρέπει να παρέχονται εγγυήσεις για την ακεραιότητα των προς ανταλλαγή δεδομένων·
- η ανάγκη να προστατεύονται οι πηγές πληροφοριών και να εξασφαλίζεται ο εμπιστευτικός χαρακτήρας των δεδομένων σε όλες τις φάσεις της ανταλλαγής και μετά από αυτήν·
- πρέπει να εφαρμόζονται κοινοί κανόνες για την πρόσβαση στα δεδομένα καθώς και κοινοί τεχνικοί κανόνες·
- πρέπει να διασφαλίζεται η εποπτεία της τήρησης της προστασίας των δεδομένων και να διασφαλίζεται ο προσήκων έλεγχος πριν και μετά την ανταλλαγή·
- τα άτομα πρέπει να προστατεύονται από την κατάχρηση δεδομένων και να έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν τη διόρθωση εσφαλμένων δεδομένων.

Οι μέθοδοι ανταλλαγής πληροφοριών πρέπει να κάνουν πλήρη χρήση της νέας τεχνολογίας και πρέπει να είναι προσαρμοσμένες σε κάθε είδος πληροφοριών, όπου χρειάζεται, μέσω αμοιβαίας πρόσβασης ή της διαλειτουργικότητας των εθνικών βάσεων δεδομένων ή μέσω άμεσης (on-line) πρόσβασης, συμπεριλαμβανομένης και της Ευρωπόλ, σε υφιστάμενες κεντρικές βάσεις δεδομένων της ΕΕ, όπως το SIS. Νέες κεντρικές ευρωπαϊκές βάσεις δεδομένων θα πρέπει να δημιουργηθούν μόνον βάσει μελετών που θα έχουν καταδείξει την προστιθέμενη αξία τους.

2.2. Τρομοκρατία

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει ότι για την αποτελεσματική πρόληψη και καταπολέμηση της τρομοκρατίας, με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, απαιτείται από τα κράτη μέλη να μην περιορίζουν τις δραστηριότητές τους στη διατήρηση της δικής τους ασφάλειας, αλλά να επικεντρώνονται επίσης στην ασφάλεια της Ένωσης στο σύνολό της.

Ως στόχος αυτό σημαίνει ότι τα κράτη μέλη:

- χρησιμοποιούν τις δυνατότητες των υπηρεσιών πληροφοριών και ασφάλειας όχι μόνον για να αντιμετωπίζουν απειλές κατά της ασφάλειάς τους, αλλά και, ανάλογα με την περίπτωση, για την προάσπιση της εσωτερικής ασφάλειας των άλλων κρατών μελών·
- θέτουν αμέσως υπόψη των αρμόδιων αρχών των άλλων κρατών μελών, τις πληροφορίες που διατίθενται στις υπηρεσίες τους, όσον αφορά απειλές κατά της εσωτερικής ασφάλειας των συγκεκριμένων άλλων κρατών μελών·

⁽¹⁾ Το σχέδιο απόφασης-πλαisiού σχετικά με την απλούστευση της ανταλλαγής πληροφοριών και μυστικών πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως όσον αφορά σοβαρά αδικήματα, περιλαμβανομένων των τρομοκρατικών πράξεων, έγγρ. COM(2004) 221 τελικό.

— σε περιπτώσεις κατά τις οποίες οι υπηρεσίες ασφαλείας παρακολουθούν ορισμένα πρόσωπα ή εμπορεύματα στα πλαίσια τρομοκρατικών απειλών, διασφαλίζουν ότι δεν σημειώνονται κενά στην παρακολούθησή τους λόγω του ότι διέρχονται τα σύνορα.

— Βραχυπρόθεσμως, όλα τα στοιχεία της δήλωσης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, της 25ης Μαρτίου 2004, και του σχεδίου δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας πρέπει να εξακολουθήσουν να εφαρμόζονται πλήρως, ιδίως το ότι πρέπει να χρησιμοποιούνται ευρύτερα η Ευρωπόλ και η Eurojust, και παρακινείται ο Συντονιστής Αντιτρομοκρατικής Δράσης να ενθαρρύνει την επίτευξη προόδου.

Στα πλαίσια αυτά, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπενθυμίζει την πρόσκληση που έχει απευθύνει στην Επιτροπή να φέρει προς συζήτηση πρόταση για κοινή προσέγγιση της ΕΕ για τη χρησιμοποίηση δεδομένων όσον αφορά τους επιβάτες για την ασφάλεια των συνόρων και των αεροπορικών μεταφορών και για άλλους στόχους επιβολής του νόμου⁽²⁾.

Η υψηλού επιπέδου ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ υπηρεσιών ασφαλείας θα πρέπει να διατηρηθεί. Ωστόσο, θα πρέπει να βελτιωθεί, λαμβάνοντας υπόψη τη γενική αρχή της διαθεσιμότητας που περιγράφεται ανωτέρω στην παράγραφο 2.1, και δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις ειδικές συνθήκες που ισχύουν στις εργασιακές μεθόδους των υπηρεσιών ασφαλείας, δηλ. την ανάγκη διασφάλισης των μεθόδων συλλογής πληροφοριών, των πηγών πληροφοριών και το γεγονός ότι τα δεδομένα παραμένουν εμπιστευτικά μετά την ανταλλαγή τους.

Από 1ης Ιανουαρίου 2005, το Κέντρο Επιχειρήσεων (SitCen) θα υποβάλλει στο Συμβούλιο στρατηγική ανάλυση της τρομοκρατικής απειλής με βάση πληροφορίες που θα παρέχονται από τις υπηρεσίες πληροφοριών και ασφάλειας των κρατών μελών και, ενδεχομένως, πληροφορίες που παρέχονται από την Ευρωπόλ.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει τη σημασία των μέτρων για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Προσβλέπει δε στην εξέταση συνεκτικής συνολικής προσέγγισης που θα του υποβληθεί από τον Γενικό Γραμματέα/Υπατο Εκπρόσωπο και την Επιτροπή κατά τη σύνοδο του Δεκεμβρίου του 2004. Στην εν λόγω στρατηγική θα πρέπει να υποδεικνύονται τρόποι βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των υφιστάμενων μέσων, όπως η παρακολούθηση ύποπτων χρηματοοικονομικών ροών και η δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων, και να προτείνονται νέα εργαλεία όσον αφορά τις συναλλαγές τοις μετρητοίς και τα ιδρύματα που εμπλέκονται στις συναλλαγές αυτές.

Η Επιτροπή καλείται να υποβάλει προτάσεις που να αποβλέπουν στη βελτίωση της ασφάλειας της αποθήκευσης και της μεταφοράς των εκρηκτικών, καθώς και στην εξασφάλιση της ιχνηλασιμότητας πρόδρομων βιομηχανικών και χημικών ουσιών.

⁽²⁾ Δήλωση για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας η οποία υιοθετήθηκε στις 25 Μαρτίου 2004, έγγρ. 7906/04, σημείο 6.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει επίσης την ανάγκη να εξασφαλιστεί η πρόσφορη προστασία και αρωγή στα θύματα τρομοκρατικών ενεργειών.

Το Συμβούλιο, θα πρέπει, μέχρι τα τέλη του 2005, να καταρτίσει μακροπρόθεσμη στρατηγική αντιμετώπισης των παραγόντων που συμβάλλουν στη ριζοσπαστικοποίηση και τη στρατολόγηση με σκοπό την τέλεση τρομοκρατικών ενεργειών.

Θα πρέπει να χρησιμοποιούνται όλα τα μέσα που διαθέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση κατά τρόπο συνεκτικό ώστε να αντιμετωπισθεί πλήρως το κεντρικό μέλημα – η καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Προς τούτο, οι Υπουργοί ΔΕΥ θα πρέπει να έχουν ιθύνοντα ρόλο στα πλαίσια του Συμβουλίου, λαμβάνοντας υπόψη τα καθήκοντα του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων. Η Επιτροπή θα πρέπει να επανεξετάσει την κοινοτική νομοθεσία εγκαίρως ώστε να είναι σε θέση να την προσαρμόσει παράλληλα με τα μέτρα που θα θεσπισθούν για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα εντείνει περαιτέρω τις προσπάθειές της που αποσκοπούν, όσον αφορά την εξωτερική διάσταση του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Στα πλαίσια αυτά, το Συμβούλιο καλείται να συστήσει, από κοινού με την Ευρώπη και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για τα σύνορα, ένα δίκτυο εθνικών εμπειρογνομόνων για την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και για τον έλεγχο των συνόρων, που θα είναι πρόθυμοι να ανταποκρίνονται στα αιτήματα τρίτων χωρών για παροχή τεχνικής βοήθειας για την κατάρτιση και την εκπαίδευση των αρχών τους.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παροτρύνει την Επιτροπή να αυξήσει τη χρηματοδότηση σχεδίων για τη δημιουργία ικανοτήτων καταπολέμησης της τρομοκρατίας σε τρίτες χώρες και να εξασφαλίσει ότι διαθέτει την απαραίτητη τεχνογνωσία προκειμένου η υλοποίηση των εν λόγω σχεδίων να είναι αποτελεσματική. Το Συμβούλιο επίσης καλεί την Επιτροπή να διασφαλίσει ότι, στα πλαίσια της προτεινόμενης αναθεώρησης των υφιστάμενων μέσων που διέπουν την παροχή εξωτερικής βοήθειας, προβλέπονται οι απαιτούμενες διατάξεις ώστε να καταστεί δυνατή η ταχεία, ευέλικτη και στοχοθετημένη βοήθεια για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

2.3. Αστυνομική συνεργασία

Για την αποτελεσματική καταπολέμηση του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος και άλλων σοβαρών εγκλημάτων και της τρομοκρατίας απαιτείται εντατικοποιημένη έμπρακτη συνεργασία μεταξύ των αστυνομικών και τελωνειακών αρχών των κρατών μελών και με την Ευρώπη, καθώς και καλύτερη αξιοποίηση των σχετικών υφιστάμενων μέσων.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παρακινεί τα κράτη μέλη να παράσχουν τη δυνατότητα στην Ευρώπη, σε συνεργασία με την Eurojust, να διαδραματίζει βασικό ρόλο στην καταπολέμηση των διασυνοριακών σοβαρών εγκλημάτων και της τρομοκρατίας με:

- την επικύρωση και την αποτελεσματική εφαρμογή των απαιτούμενων νομικών πράξεων μέχρι τα τέλη του 2004 (*)·
- την έγκαιρη παροχή κάθε απαιτούμενης πληροφορίας υψηλής ποιότητας στην Ευρώπη·
- την ενθάρρυνση της καλής συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων εθνικών αρχών και της Ευρώπης.

Από 1ης Ιανουαρίου 2006, η Ευρώπη πρέπει να έχει αντικαταστήσει τις «εκθέσεις της για την κατάσταση του εγκλήματος» με ετήσιες «αξιολογήσεις των απειλών» σχετικά με σοβαρές μορφές οργανωμένου εγκλήματος, με βάση πληροφορίες που θα παρέχουν τα κράτη μέλη και συμβολές της Eurojust και της Ειδικής Ομάδας Αρχηγών Αστυνομίας. Το Συμβούλιο θα πρέπει να χρησιμοποιεί τις αναλύσεις αυτές για τον καθορισμό των ετήσιων στρατηγικών προτεραιοτήτων, που θα χρησιμεύουν ως κατευθυντήριες γραμμές για την ανάληψη περαιτέρω δράσης. Αυτό θα πρέπει να είναι το επόμενο βήμα για την επίτευξη του στόχου, δηλαδή της κατάρτισης και της εφαρμογής μιας μεθοδολογίας για την επιβολή του νόμου με γνώμονα τις πληροφορίες στο επίπεδο της ΕΕ.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ορίσουν την Ευρώπη ως κεντρική υπηρεσία της Ένωσης για την παραχάραξη του ευρώ, κατά την έννοια της Σύμβασης της Γενεύης του 1929.

Το Συμβούλιο θα πρέπει να εκδώσει την ευρωπαϊκή νομοθεσία για την Ευρώπη, που προβλέπεται από το άρθρο III-276 της Συνταγματικής Συνθήκης, το συντομότερο δυνατόν μετά από την έναρξη ισχύος της Συνταγματικής Συνθήκης και το αργότερο μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2008, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα καθήκοντα που ανατίθενται στην Ευρώπη.

Μέχρι τότε, η Ευρώπη πρέπει να βελτιώσει τη λειτουργία της αξιοποιώντας πλήρως τη συμφωνία συνεργασίας με τη Eurojust. Η Ευρώπη και η Eurojust θα πρέπει να υποβάλλουν ετήσια έκθεση στο Συμβούλιο σχετικά με τις κοινές τους εμπειρίες και σχετικά με συγκεκριμένα αποτελέσματα. Επιπλέον, η Ευρώπη και η Eurojust θα πρέπει να ενθαρρύνουν τη χρήση των κοινών ομάδων έρευνας των κρατών μελών και τη συμμετοχή τους σε αυτές.

Η πείρα των κρατών μελών όσον αφορά τη χρήση των κοινών ομάδων έρευνας είναι περιορισμένη. Προκειμένου να ενθαρρυνθεί η χρήση των ομάδων αυτών και να διεξαχθούν ανταλλαγές εμπειριών όσον αφορά τη βέλτιστη πρακτική, κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να ορίσει έναν εθνικό εμπειρογνώμονα.

(*) Πρωτόκολλα της Ευρώπης: το Πρωτόκολλο για την τροποποίηση του άρθρου 2 και το παράρτημα της Σύμβασης της Ευρώπης, της 30ης Νοεμβρίου 2000, ΕΕ C 358 της 13.12.2000, σ. 1, το Πρωτόκολλο για τα προνόμια και τις ασυλίες της Ευρώπης, των μελών των οργάνων της, των αναπληρωτών διευθυντών της και των υπαλλήλων της, της 28ης Νοεμβρίου 2002, ΕΕ C 312 της 16.12.2002, σ. 1 και το Πρωτόκολλο για την τροποποίηση της Σύμβασης Ευρώπης, της 27ης Νοεμβρίου 2003, ΕΕ C 2 της 6.1.2004, σ. 3. Η Σύμβαση της 29ης Μαΐου 2000 για την παροχή αμοιβαίας συνδρομής επί ποινικών υποθέσεων μεταξύ των κρατών μελών, ΕΕ C 197 της 12.7.2000, σ. 1 και το Πρωτόκολλο που τη συνοδεύει, της 16ης Οκτωβρίου 2001, ΕΕ C 326 της 21.11.2001, σ. 2 και η απόφαση-πλαίσιο 2002/465/ΔΕΥ, της 13ης Ιουνίου 2002, για τις κοινές ομάδες έρευνας, ΕΕ L 162 της 20.6.2002, σ. 1.

Το Συμβούλιο θα πρέπει να αναπτύξει τη διασυνοριακή αστυνομική και τελωνειακή συνεργασία με βάση κοινές αρχές. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις περαιτέρω ανάπτυξης του κεκτημένου του Σένγκεν όσον αφορά την επιχειρησιακή διασυνοριακή αστυνομική συνεργασία.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δεσμευθούν να βελτιώσουν την ποιότητα των δεδομένων τους στον τομέα της επιβολής του νόμου με τη βοήθεια της Ευρωπόλ. Εξάλλου, η Ευρωπόλ θα πρέπει να συμβουλεύει το Συμβούλιο σχετικά με τρόπους για τη βελτίωση των δεδομένων. Το σύστημα πληροφοριών της Ευρωπόλ θα πρέπει να οργανωθεί και να λειτουργήσει χωρίς καθυστέρηση.

Το Συμβούλιο καλείται να ενθαρρύνει την ανταλλαγή βέλτιστης πρακτικής για τις ερευνητικές τεχνικές ως ένα πρώτο βήμα για την ανάπτυξη κοινών ερευνητικών τεχνικών, όπως προβλέπει το άρθρο III-257 της Συνταγματικής Συνθήκης, ιδίως στους τομείς της εγκληματολογικής έρευνας και της τεχνολογίας των πληροφοριών.

Η αστυνομική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών καθίσταται αποτελεσματικότερη και ουσιαστικότερη σε πολλές περιπτώσεις με τη διευκόλυνση της συνεργασίας όσον αφορά συγκεκριμένα θέματα μεταξύ των ενδιαφερόμενων κρατών μελών, ενδεχομένως με τη σύσταση κοινών ομάδων έρευνας και, εάν χρειασθεί, με την υποστήριξη της Ευρωπόλ και της Eurojust. Σε συγκεκριμένες μεθοριακές περιοχές, η στενότερη συνεργασία και ο καλύτερος συντονισμός είναι ο μόνος τρόπος για την αντιμετώπιση του εγκλήματος και των απειλών κατά της δημόσιας ασφάλειας και της κρατικής ασφάλειας.

Η ενίσχυση της αστυνομικής συνεργασίας απαιτεί την εστίαση της προσοχής στην αμοιβαία εμπιστοσύνη και στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης. Σε μια διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση, θα πρέπει να καταβληθούν σαφείς προσπάθειες για τη βελτίωση της κατανόησης της λειτουργίας των νομικών συστημάτων και οργανώσεων των κρατών μελών. Το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν μέχρι τα τέλη του 2005 σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL) πρότυπα και εκπαιδευτικές ενότητες για σειρές μαθημάτων για τους εθνικούς αστυνομικούς όσον αφορά τις πρακτικές πτυχές της συνεργασίας της ΕΕ για την επιβολή του νόμου.

Η Επιτροπή καλείται να καταρτίσει, σε στενή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία και μέχρι τα τέλη του 2005, προγράμματα συστηματικής ανταλλαγής για τις αστυνομικές αρχές με στόχο την επίτευξη καλύτερης κατανόησης της λειτουργίας των νομικών συστημάτων και οργανώσεων των κρατών μελών.

Τέλος, θα πρέπει επίσης να συνυπολογιστεί η πείρα από τις εξωτερικές αστυνομικές επιχειρήσεις με σκοπό τη βελτίωση της εσωτερικής ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.4. Διαχείριση κρίσεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης με διασυνοριακές επιπτώσεις

Στις 12 Δεκεμβρίου 2003, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θέσπισε την Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας, στην οποία περιγράφονται οι παγκόσμιες προκλήσεις, οι βασικές απειλές, οι στρατηγικοί στόχοι και οι επιπτώσεις πολιτικής για μια ασφαλή Ευρώπη σε έναν καλύτερο κόσμο. Ουσιώδες συμπλήρωμα της στρατηγικής αυτής είναι η παροχή εσωτερικής ασφάλειας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ιδιαίτερη αναφορά στις ενδεχόμενες μείζονες εσωτερικές κρίσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις που επηρεάζουν τους πολίτες μας, τη ζωτική υποδομή μας και τη δημόσια τάξη και ασφάλειά μας. Μόνον τότε είναι δυνατόν να παρασχεθεί η καλύτερη δυνατή

προστασία στους ευρωπαίους πολίτες και στη ζωτική υποδομή π.χ. σε περίπτωση πυρηνικού, βιολογικού, ραδιολογικού και χημικού ατυχήματος.

Για την ουσιαστική διαχείριση των διασυνοριακών κρίσεων εντός της ΕΕ απαιτείται όχι μόνον ενίσχυση των σημερινών δράσεων για την πολιτική προστασία και την προστασία της ζωτικής υποδομής, αλλά και αποτελεσματική αντιμετώπιση των πτυχών των κρίσεων αυτών που αφορούν τη δημόσια τάξη και ασφάλεια, καθώς και συντονισμός μεταξύ των τομέων αυτών.

Συνεπώς, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή να συστήσουν, εντός των υφιστάμενων δομών τους και με πλήρη σεβασμό των εθνικών αρμοδιοτήτων, ολοκληρωμένες και συντονισμένες ρυθμίσεις διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ, για κρίσεις που έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις εντός της ΕΕ, η οποία θα εφαρμοστεί το αργότερο την 1η Ιουλίου του 2006. Οι εν λόγω ρυθμίσεις θα πρέπει να καλύπτουν τουλάχιστον τα εξής θέματα: περαιτέρω εκτίμηση των δυνατοτήτων των κρατών μελών, δημιουργία αποθεμάτων, κατάρτιση, κοινές ασκήσεις και επιχειρησιακά σχέδια για διαχείριση μη στρατιωτικών κρίσεων.

2.5. Επιχειρησιακή συνεργασία

Πρέπει να εξασφαλιστεί συντονισμός των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων από τις αρχές επιβολής του νόμου και άλλες αρχές σε όλα τα μέρη του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, καθώς και παρακολούθηση των στρατηγικών προτεραιοτήτων που καθορίζει το Συμβούλιο.

Προς τούτο, το Συμβούλιο καλείται να προετοιμάσει τη σύσταση της Επιτροπής Εσωτερικής Ασφάλειας, η οποία προβλέπεται στο άρθρο III-261 της Συνταγματικής Συνθήκης, ιδίως καθορίζοντας το πεδίο δραστηριοτήτων της, τα καθήκοντά της, τις αρμοδιότητές της και τη σύνθεσή της, προκειμένου να συγκροτηθεί η επιτροπή αυτή το συντομότερο δυνατόν μετά την έναρξη ισχύος της Συνταγματικής Συνθήκης.

Για να αποκτηθεί εν τω μεταξύ πρακτική πείρα στον τομέα του συντονισμού, το Συμβούλιο καλείται να διοργανώνει κοινή εξαμηνιαία συνεδρίαση των προέδρων της Στρατηγικής Επιτροπής για τη Μετανάστευση, τα Σύνορα και το Άσυλο (SCIFA) και της επιτροπής του άρθρου 36 (CATS) και αντιπροσώπων της Επιτροπής, της Ευρωπόλ, της Eurojust, της υπηρεσίας διαχείρισης των συνόρων, της Ειδικής Ομάδας Αρχηγών Αστυνομίας και του Κέντρου Επιχειρήσεων της ΕΕ.

2.6. Πρόληψη του εγκλήματος

Η πρόληψη του εγκλήματος αποτελεί απαραίτητο τμήμα των εργασιών για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Ως εκ τούτου, η Ένωση χρειάζεται ένα αποτελεσματικό μέσο για να υποστηρίξει τις προσπάθειες που καταβάλλουν τα κράτη μέλη για την πρόληψη της εγκληματικότητας. Προς τούτο, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο πρόληψης του εγκλήματος θα πρέπει να καταστεί επαγγελματικό και να ενισχυθεί. Λόγω του ευρύτατου φάσματος της πρόληψης, έχει ουσιαστική σημασία να εστιαστούν οι σχετικές εργασίες σε μέτρα και προτεραιότητες που αποφέρουν τα μεγαλύτερα οφέλη στα κράτη μέλη. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο πρόληψης του εγκλήματος θα πρέπει να εφοδιάζει το Συμβούλιο και την Επιτροπή με πείρα και γνώση κατά την εκπόνηση ουσιαστικών πολιτικών πρόληψης του εγκλήματος.

Εν προκειμένω, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρετίζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής να συστήσει ευρωπαϊκά μέσα για τη συγκέντρωση, την ανάλυση και την αντιπαραβολή πληροφοριών σχετικά με την εγκληματικότητα και τη θυματοποίηση και σχετικά με τις αντίστοιχες τάσεις στα κράτη μέλη, χρησιμοποιώντας εθνικές στατιστικές και άλλες πηγές πληροφοριών ως συμφωνημένους δείκτες. Θα πρέπει να ανατεθεί στην Eurostat ο καθορισμός των δεδομένων αυτών και η συλλογή τους από τα κράτη μέλη.

Είναι σημαντικό να προστατεύονται οι δημόσιοι οργανισμοί και οι ιδιωτικές επιχειρήσεις από το οργανωμένο έγκλημα μέσω διοικητικών και άλλων μέσων. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη συστηματική διερεύνηση των τοποθετήσεων σε ακίνητα ως μέσο για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Η σύμπραξη μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα έχει ουσιώδη σημασία. Η Επιτροπή καλείται να υποβάλει σχετικές προτάσεις κατά το 2006.

2.7. Οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρετίζει την ανάπτυξη στρατηγικής αντίληψης όσον αφορά την αντιμετώπιση του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και ζητεί από το Συμβούλιο και την Επιτροπή να αναπτύξουν περαιτέρω την έννοια αυτή και να την καταστήσουν επιχειρησιακή, σε συνδυασμό με άλλους εταίρους, όπως η Ευρωπόλ, η Eurojust, η Ειδική Ομάδα Αρχηγών Αστυνομίας, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο πρόληψης του εγκλήματος και η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία. Εν προκειμένω, θα πρέπει να εξεταστούν θέματα που αφορούν τη διαφθορά και το πώς αυτή συνδέεται με το οργανωμένο έγκλημα.

2.8. Ευρωπαϊκή στρατηγική για τα ναρκωτικά

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει τη σημασία της αντιμετώπισης του προβλήματος των ναρκωτικών στα πλαίσια μιας συνολικής, ισορροπής και πολυτομεακής προσέγγισης μεταξύ αφενός μεν, της πολιτικής της πρόληψης, της παροχής βοήθειας και της απεξάρτησης από τα ναρκωτικά, της πολιτικής για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και πρόδρομων ουσιών των ναρκωτικών και του ξεπλύματος χρήματος, αφετέρου δε της ενίσχυσης της διεθνούς συνεργασίας.

Η Ευρωπαϊκή στρατηγική για τα ναρκωτικά 2005-2012 θα προστεθεί στο πρόγραμμα αφού εγκριθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου 2004.

3. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει την ανάγκη της περαιτέρω εντατικοποίησης των εργασιών για τη δημιουργία της Ευρώπης των πολιτών καθώς και τον ουσιαστικό ρόλο που διαδραματίζει σχετικά η σύσταση ενός Ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης. Έχουν ήδη εφαρμοστεί ορισμένα μέτρα. Πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη και τη

δικαστική συνεργασία καθώς και της πλήρους εφαρμογής της αμοιβαίας αναγνώρισης. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό, τα σύνορα μεταξύ ευρωπαϊκών χωρών να μην συνιστούν πλέον εμπόδιο για τη διευθέτηση αστικών υποθέσεων ούτε για την κίνηση δίκης και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις.

3.1. Ευρωπαϊκό Δικαστήριο

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει τη σημασία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στο σχετικά νέο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, και είναι πεπεισμένο ότι η Συνταγματική Συνθήκη ενισχύει σημαντικά τις σχετικές εξουσίες του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

Για να εξασφαλιστεί, τόσο για τους ευρωπαίους πολίτες όσο και για τη λειτουργία του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, ότι δίνεται ταχεία απάντηση στα νομικά ερωτήματα που υποβάλλονται στο Δικαστήριο, πρέπει να παρασχεθεί στο Δικαστήριο η δυνατότητα να απαντά ταχέως, όπως επιβάλλει το άρθρο III-369 της Συνταγματικής Συνθήκης.

Εν προκειμένω και με την προοπτική της Συνταγματικής Συνθήκης, θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο να διαμορφωθεί μια λύση για την ταχεία και ορθή διεκπεραίωση των αιτήσεων προδικαστικών αποφάσεων που αφορούν το χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, κατά περίπτωση, με την τροποποίηση του Οργανισμού του Δικαστηρίου. Καλείται η Επιτροπή να υποβάλει —μετά από διαβούλευση με το Δικαστήριο των ΕΚ— σχετική πρόταση.

3.2. Οικοδόμηση εμπιστοσύνης και αμοιβαία εμπιστοσύνη

Η δικαστική συνεργασία σε ποινικές και αστικές υποθέσεις θα μπορούσε να βελτιωθεί περαιτέρω με την ενίσχυση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και με τη σταδιακή ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής δικαστικής παιδείας βασισμένης στην πολυμορφία των δικαιοδοτικών συστημάτων των κρατών μελών και στην ενότητα που προσδίδει η ευρωπαϊκή νομοθεσία. Σε μια διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση, η αμοιβαία εμπιστοσύνη θα βασίζεται στη βεβαιότητα ότι όλοι οι ευρωπαίοι πολίτες έχουν πρόσβαση σε ένα δικαστικό σύστημα υψηλής ποιότητας. Για να διευκολυνθεί η πλήρης υλοποίηση της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης, πρέπει να θεσπιστεί ένα σύστημα που να προβλέπει την αντικειμενική και αμερόληπτη αξιολόγηση της εφαρμογής των πολιτικών της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης, σεβόμενο πλήρως την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και σύμφωνα με όλους τους υφιστάμενους ευρωπαϊκούς μηχανισμούς.

Για την ενίσχυση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, πρέπει να καταβληθούν συγκεκριμένες προσπάθειες προκειμένου να βελτιωθεί η αμοιβαία κατανόηση μεταξύ δικαστικών αρχών και διαφορετικών νομικών συστημάτων. Εν προκειμένω, η Ένωση θα πρέπει να στηρίξει δίκτυα δικαστικών οργανώσεων και οργάνων όπως το δίκτυο των Δικαστικών Συμβουλίων, το Ευρωπαϊκό δίκτυο των Ανωτάτων Δικαστηρίων και το Ευρωπαϊκό δικαστικό εκπαιδευτικό δίκτυο.

Τα προγράμματα ανταλλαγών για τις δικαστικές αρχές θα διευκολύνουν τη συνεργασία και θα συμβάλουν στην ανάπτυξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Η κατάρτιση των δικαστικών αρχών θα πρέπει συστηματικά να περιλαμβάνει μια ενωσιακή συνιστώσα. Η Επιτροπή καλείται να εκπονήσει το συντομότερο δυνατόν, πρόταση για τη δημιουργία, με βάση τις υφιστάμενες δομές, ενός αποτελεσματικού ευρωπαϊκού δικτύου κατάρτισης των δικαστικών αρχών τόσο για τις αστικές όσο και για τις ποινικές υποθέσεις, όπως προβλέπεται στα άρθρα III-269 και III-270 της Συνταγματικής Συνθήκης.

3.3. Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις

Η βελτίωση πρέπει να επιδιωχθεί μέσω της μείωσης των υφιστάμενων νομικών εμποδίων και της ενίσχυσης του συντονισμού των ανακρίσεων. Για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διώξεων, με ταυτόχρονη εγγύηση της ορθής λειτουργίας της δικαιοσύνης, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις δυνατότητες ανάληψης της δίωξης σε διασυνοριακές πολυτομεακές υποθέσεις, από ένα κράτος μέλος. Είναι σημαντική η περαιτέρω ανάπτυξη της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις για την παροχή της κατάλληλης παρακολούθησης ερευνών των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών και της Ευρωπόλ.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπενθυμίζει σχετικά την ανάγκη επικύρωσης και πρακτικής εφαρμογής —χωρίς χρονотριβή— των νομικών μέσων για τη βελτίωση της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, όπως ήδη αναφέρεται στην παράγραφο για την αστυνομική συνεργασία.

3.3.1. Αμοιβαία αναγνώριση

Θα πρέπει να συμπληρωθεί το συνολικό πρόγραμμα μέτρων για την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων σε ποινικές υποθέσεις, το οποίο περιλαμβάνει δικαστικές αποφάσεις σε όλες τις φάσεις των ποινικών διαδικασιών ή που άπτονται των διαδικασιών αυτών, όπως η συγκέντρωση και το παραδεκτό των αποδεικτικών μέσων, οι συγκρούσεις δικαιοδοσίας και η αρχή του *ne bis in idem*, καθώς και η εκτέλεση των τελεσίδικων ποινών φυλάκισης ή άλλων (εναλλακτικών) κυρώσεων⁽¹⁾. Περαιτέρω δε προσοχή θα πρέπει να αποδοθεί στις πρόσθετες σχετικές προτάσεις.

Η περαιτέρω υλοποίηση της αμοιβαίας αναγνώρισης, ως ακρογωνιαίου λίθου της δικαστικής συνεργασίας συνεπάγεται την ανάπτυξη ισοδύναμων κανόνων για τα δικονομικά δικαιώματα στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών με βάση διάφορες μελέτες σχετικά με το υφιστάμενο επίπεδο διασφαλίσεων στα κράτη μέλη και λαμβανομένων δεόντως υπόψη των νομικών παραδόσεων τους. Στο πλαίσιο αυτό, μέχρι τα τέλη του 2005 θα πρέπει να έχει εγκριθεί το σχέδιο απόφασης-πλαίσιο για ορισμένα δικονομικά δικαιώματα στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁽¹⁾ EE C 12 της 15.1.2001, σ. 10-22.

Το Συμβούλιο θα πρέπει να εκδώσει, μέχρι τα τέλη του 2005, την απόφαση-πλαίσιο σχετικά με το ευρωπαϊκό ένταλμα συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων⁽²⁾. Η Επιτροπή καλείται να υποβάλει τις προτάσεις της για τη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ εθνικών μητρώων καταδικαστικών αποφάσεων και περιπτώσεων στέρησης δικαιωμάτων, ειδικότερα των σεξουαλικών εγκλημάτων, μέχρι το Δεκέμβριο του 2004 προκειμένου να εγκριθούν από το Συμβούλιο μέχρι τα τέλη του 2005. Τον Μάρτιο 2005 θα υποβληθεί περαιτέρω πρόταση περί ανταλλαγής πληροφοριών μέσω συστήματος ηλεκτρονικών υπολογιστών.

3.3.2. Προσέγγιση νομοθεσιών

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι μελετάται η θέσπιση ελάχιστων κανόνων όσον αφορά πτυχές του δικονομικού δικαίου από συνθήκες για τη διευκόλυνση της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων και διαταγών και την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις με διασυνοριακή διάσταση. Η προσέγγιση του ουσιαστικού ποινικού δικαίου εξυπηρετεί τους ίδιους σκοπούς και αφορά τομείς ιδιαίτερος σοβαρών εγκλημάτων με διασυνοριακές διαστάσεις. Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε τομείς εγκλημάτων που αναφέρονται χαρακτηριστικά στις συνθήκες.

Για να εξασφαλιστεί ουσιαστικότερη εφαρμογή εντός των εθνικών συστημάτων, οι Υπουργοί ΔΕΥ θα πρέπει να έχουν την αρμοδιότητα, στο πλαίσιο του Συμβουλίου, να ορίζουν τα ποινικά αδικήματα και να καθορίζουν τις ποινές εν γένει.

3.3.3. Eurojust

Για την αποτελεσματική καταπολέμηση του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος και άλλων σοβαρών εγκλημάτων και της τρομοκρατίας απαιτείται συνεργασία και συντονισμός των ανακρίσεων και, όταν αυτό είναι δυνατόν, επικεντρωμένες διώξεις από την Eurojust, σε συνεργασία με την Ευρωπόλ.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παροτρύνει τα κράτη μέλη να παράσχουν στην Eurojust τη δυνατότητα να εκτελέσει το έργο της:

- εφαρμόζοντας ουσιαστικά την απόφαση του Συμβουλίου για την Eurojust μέχρι τα τέλη του 2004⁽³⁾, αποδίδοντας ιδιαίτερη προσοχή στις δικαστικές αρμοδιότητες που θα ανατεθούν στους εθνικούς τους αντιπροσώπους, και
- εξασφαλίζοντας πλήρη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων εθνικών τους αρχών και της Eurojust.

Το Συμβούλιο θα πρέπει να εκδώσει, βάσει σχετικής προτάσεως της Επιτροπής, τον ευρωπαϊκό νόμο για την Eurojust, ο οποίος προβλέπεται από το άρθρο III-273 της Συνταγματικής Συνθήκης, μετά την έναρξη ισχύος της Συνταγματικής Συνθήκης και το αργότερο την 1η Ιανουαρίου 2008, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα καθήκοντα που ανατίθενται στην Eurojust.

⁽²⁾ COM(2003) 688.

⁽³⁾ EE L 63 της 6.3.2002, σ. 1-3.

Μέχρι τότε, η Eurojust θα βελτιώσει τη λειτουργία της εστιάζοντας το έργο της στο συντονισμό πολυμερών, σοβαρών και πολύπλοκων υποθέσεων. Στην έκθεσή της προς το Συμβούλιο, η Eurojust θα πρέπει να περιλαμβάνει τα αποτελέσματα και την ποιότητα της συνεργασίας της με τα κράτη μέλη. Η Eurojust θα πρέπει να αξιοποιήσει στο έπακρον τη συμφωνία συνεργασίας με την Ευρώπη και να εξακολουθήσει τη συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο και άλλους αρμόδιους εταίρους.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο να εξετάσει βάσει πρότασης της Επιτροπής την περαιτέρω ανάπτυξη της Eurojust.

3.4. Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις

3.4.1. Διευκόλυνση της διασυνοριακής πολιτικής δικονομίας

Το αστικό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένου του οικογενειακού δικαίου, αφορά τους πολίτες στην καθημερινή τους ζωή. Συνεπώς, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποδίδει μεγάλη σημασία στη συνεχή ανάπτυξη της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις και στην πλήρη ολοκλήρωση του προγράμματος αμοιβαίας αναγνώρισης που θεσπίστηκε το 2000. Ο κυριότερος στόχος πολιτικής στον τομέα αυτόν είναι ότι τα σύνορα μεταξύ ευρωπαϊκών χωρών δεν πρέπει πλέον να συνιστούν εμπόδιο για τη διευθέτηση αστικών υποθέσεων ούτε για την κίνηση δίκης και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις.

3.4.2. Αμοιβαία αναγνώριση αποφάσεων

Η αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων είναι ένα αποτελεσματικό μέσο για την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών και για την εξασφάλιση της άσκησης των δικαιωμάτων αυτών απανταχού της Ευρώπης.

Συνεπώς, η συνεχής υλοποίηση του προγράμματος μέτρων για την αμοιβαία αναγνώριση⁽¹⁾ πρέπει να αποτελεί βασική προτεραιότητα κατά τα επόμενα έτη για να εξασφαλιστεί η ολοκλήρωσή της το 2011. Πρέπει να συνεχιστούν δραστήρια οι εργασίες για τα ακόλουθα σχέδια: σύγκρουση νόμων όσον αφορά τις μη συμβατικές υποχρεώσεις («Ρώμη II») και τις συμβατικές υποχρεώσεις («Ρώμη I»), Ευρωπαϊκή Εντολή Πληρωμών και μέσα για την εναλλακτική διευθέτηση των διαφορών και για τις μικροδιαφορές. Κατά τον καθορισμό του χρονοδιαγράμματος για τα σχέδια αυτά, θα πρέπει να ληφθούν δεόντως υπόψη οι εργασίες που διεξάγονται σε συναφείς τομείς.

Η αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων μέσων για την αμοιβαία αναγνώριση θα πρέπει να βελτιωθεί μέσω τυποποιημένων διαδικασιών και εγγράφων και μέσω της εκπόνησης στοιχειωδών κανόνων για πτυχές του δικονομικού δικαίου, όπως η επίδοση δικαστικών και εξώδικων εγγράφων, η κίνηση δίκης, η εκτέλεση των αποφάσεων και η διαφάνεια των εξόδων.

Όσον αφορά το οικογενειακό και κληρονομικό δίκαιο, η Επιτροπή καλείται να υποβάλει τις ακόλουθες προτάσεις:

— σχέδιο νομικής πράξης για την αναγνώριση και την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων όσον αφορά τις υποχρεώσεις διατροφής, περιλαμβανομένων και συντηρητικών μέτρων και της προσωρινής εκτέλεσής τους, εντός του 2005,

— πράσινη βίβλο για τη ρύθμιση της σύγκρουσης νόμων όσον αφορά τη διαδοχή, περιλαμβανομένου του ζητήματος της δικαιοδοσίας, της αμοιβαίας αναγνώρισης και της εκτέλεσης των σχετικών αποφάσεων, το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο και τη σύσταση μηχανισμού που θα επιτρέπει με ακρίβεια τη γνώση της ύπαρξης διαθηκών κατοίκων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντός του 2005, και

— πράσινη βίβλο για τη ρύθμιση της σύγκρουσης νόμων όσον αφορά τις περιουσιακές σχέσεις μεταξύ συζύγων, καθώς και το ζήτημα της δικαιοδοσίας και της αμοιβαίας αναγνώρισης, εντός του 2006,

— πράσινη βίβλο για τη ρύθμιση της σύγκρουσης νόμων όσον αφορά το διαζύγιο (Ρώμη III), εντός του 2005.

Οι σχετικές πράξεις θα πρέπει να εκδοθούν μέχρι το 2011. Οι πράξεις αυτές θα πρέπει να καλύπτουν θέματα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και δεν θα πρέπει να βασίζονται σε εναρμονισμένες έννοιες της «οικογένειας», του «γάμου» ή άλλες. Κανόνες ενιαίου ουσιαστικού δικαίου θα πρέπει να θεσπίζονται μόνον ως συνοδευτικό μέτρο, όταν απαιτείται για να επιτευχθεί αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων ή για τη βελτίωση της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις.

Η υλοποίηση του προγράμματος για την αμοιβαία αναγνώριση θα πρέπει να συνοδεύεται από προσεκτική ανασκόπηση της λειτουργίας των πράξεων που εκδόθηκαν πρόσφατα. Τα πορίσματα αυτών των ανασκοπήσεων θα παράσχουν την αναγκαία βάση για την εκπόνηση νέων μέτρων.

3.4.3. Ενίσχυση της συνεργασίας

Για να επιτευχθεί ομαλή λειτουργία των πράξεων που αφορούν τη συνεργασία δικαστικών ή άλλων φορέων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να κληθούν να ορίσουν δικαστές συνδέσμους ή άλλες αρμόδιες αρχές οι οποίοι θα έχουν την έδρα τους στη χώρα τους. Εφόσον απαιτείται, μπορούν να χρησιμοποιούν το εθνικό τους σημείο επαφής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου αστικών υποθέσεων. Η Επιτροπή καλείται να διοργανώσει ενωσιακά εργαστήρια με θέμα την εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου και να προαγάγει τη συνεργασία μεταξύ μελών των νομικών επαγγελματιών (όπως δικαστικοί κλητήρες και συμβολαιογράφοι) με στόχο την καθιέρωση βέλτιστης πρακτικής.

⁽¹⁾ ΕΕ C 12 της 15.1.2001, σ. 1-9.

3.4.4. Εξασφάλιση της συνεκτικότητας και βελτίωση της ποιότητας της ενωσιακής νομοθεσίας

Σε θέματα δικαίου των συμβάσεων, η ποιότητα της ισχύουσας και της μελλοντικής κοινοτικής νομοθεσίας θα πρέπει να βελτιωθεί με μέτρα παγιοποίησης, κωδικοποίησης και εξορθολογισμού των ισχυουσών νομικών πράξεων και μέσω της εκπόνησης κοινού πλαισίου αναφοράς. Θα πρέπει να συσταθεί ένα πλαίσιο για να διευρύνει τις δυνατότητες ανάπτυξης στο επίπεδο της Ένωσης, τυποποιημένων όρων στον τομέα των συμβάσεων που θα μπορούν να χρησιμοποιούνται από τις επιχειρήσεις και τις εμπορικές ενώσεις της Ένωσης.

Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για να παρασχεθεί στο Συμβούλιο η δυνατότητα να ελέγχει αποτελεσματικότερα την ποιότητα και τη συνεκτικότητα όλων των πράξεων της κοινοτικής νομοθεσίας που αφορούν τη συνεργασία σε αστικές υποθέσεις.

3.4.5. Διεθνής έννομη τάξη

Η Επιτροπή και το Συμβούλιο παροτρύνονται να εξασφαλίσουν τη συνεκτικότητα μεταξύ της ενωσιακής και της διεθνούς έννομης τάξης και να συνεχίσουν να συνάπτουν στενότερες σχέσεις και συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς όπως η Συνδιάσκεψη Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης και το Συμβούλιο της Ευρώπης, με στόχο ιδίως τον συντονισμό των πρωτοβουλιών και τη μεγιστοποίηση των συνεργιών μεταξύ των δραστηριοτήτων και των πράξεων των οργανισμών αυτών και των πράξεων της ΕΕ. Η προσχώρηση της Κοινότητας στη Συνδιάσκεψη της Χάγης θα πρέπει να ολοκληρωθεί το ταχύτερο δυνατόν.

4. ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αντιμετωπίζει την ανάπτυξη μιας συνεκτικής εξωτερικής διάστασης της ενωσιακής πολιτικής όσον αφορά την ελευθερία, την ασφάλεια και τη δικαιοσύνη ως υψηλή προτεραιότητα.

Πέραν των πτυχών που έχουν ήδη εξεταστεί στα προηγούμενα κεφάλαια, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή και το Γενικό Γραμματέα/Υπατο Εκπρόσωπο να παρουσιάσουν στο Συμβούλιο, περί τα τέλη του 2005, στρατηγική που να καλύπτει όλες τις εξωτερικές πτυχές της ενωσιακής πολιτικής όσον αφορά την ελευθερία, την ασφάλεια και τη δικαιοσύνη, που θα βασίζεται σε μέτρα που θα έχουν αναπτυχθεί στο πρόγραμμα αυτό. Η στρατηγική θα πρέπει να βασίζεται στις ειδικές σχέσεις της Ένωσης με τρίτες χώρες, ομάδες χωρών και περιοχές και να εστιάζεται στις ειδικές ανάγκες συνεργασίας με αυτές στον τομέα ΔΕΥ.

Όλες οι εξουσίες που διαθέτει η Ένωση, περιλαμβανομένων και των εξωτερικών σχέσεων, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν με ολοκληρωμένο και συνεπή τρόπο για τη θέσπιση του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές⁽¹⁾: η ύπαρξη εσωτερικών πολιτικών ως βασική παράμετρος που δικαιολογεί εξωτερική δράση, η ανάγκη προστιθέμενης αξίας ως προς σχέδια που εκτελούν τα κράτη μέλη, η συμβολή στους γενικούς πολιτικούς στόχους των εξωτερικών πολιτικών της Ένωσης, η δυνατότητα επίτευξης των στόχων εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, και η δυνατότητα ανάληψης μακροπρόθεσμης δράσης.

⁽¹⁾ που καθορίστηκαν κατά τη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Φέιρα το 2000.